

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๔ สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา ๘๖ คน

๑.๒ เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทางเว็บไซต์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช www.dnp.go.th หรือส่งเป็นหนังสือมายังกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เลขที่ ๖๑ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง

เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ระยะเวลา ๑ วัน ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ระยะเวลา ๑๕ วัน

๓. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

ทั่วราชอาณาจักร

๔. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

๔.๑ ประเด็นความเห็นรายมาตรา

(๑) มาตรา ๔ บทนิยาม

นิยามคำว่า “สัตว์” สัตว์ทุกชนิด ทั้งทางบกและทะเล... ควรแก้ไขเป็น “สัตว์” สัตว์ทุกชนิด ทั้งสัตว์บก และสัตว์น้ำ...

นิยามคำว่า “ของป่า” ควรเพิ่มความหมายให้รวมถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ตามธรรมชาติ ในสวนพฤกษศาสตร์ ด้วยหรือไม่ เพิ่มเติมคำว่าเกสรดอกไม้ และส่วนที่ต้นไม้และแมลงผลิตขึ้น (Gall) เช่น กายาน หรืออาจใช้ส่วนที่เกิดจากพืช และยังคงขาดคำว่าจุลินทรีย์

เพิ่มนิยามคำว่า “ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และชุมชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องมีลักษณะประกอบด้วย เช่น มีบ้านเลขที่ ความเป็นมาของชุมชน ที่อยู่อาศัย ทำมาหากิน เป็นต้น เช่น นิยามตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๓

(๒) มาตรา ๕ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือประกาศ แต่เมื่อพิจารณามาตรา ๓๓, ๓๔ และ ๓๕ การประกาศวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ให้เป็นอำนาจอธิบดีในการออกประกาศได้ เห็นว่า ควรให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง

(๓) มาตรา ๖ การประกาศอุทยานแห่งชาติ ควรแยกว่ามีพื้นที่ทางบกเท่าใดและมีพื้นที่ทางทะเลเท่าใด

- เมื่อบุคคลถือกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดินอยู่ แต่ทางกรมที่ดินยังไม่ได้ดำเนินการเพิกถอนที่ดินแปลงนั้นไม่ถือเป็นอุทยานแห่งชาติใช้หรือไม่

การกำหนด...

- การกำหนดที่ดินแห่งใดเป็นอุทยานแห่งชาติ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและชุมชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ประชาพิจารณ์ และเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ ในการกำหนดเขตที่ดินแห่งนั้น และการประกาศเขตต้องไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และชุมชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ และวิถีชีวิต รวมถึงให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบแนวเขต หรือช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่

- กรณีที่กำหนดไว้ในวรรคสาม “ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับแนวเขตอุทยานแห่งชาติระหว่างพระราชกฤษฎีกา และแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา ให้ถือท้องที่ตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาและแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาประกอบกันเป็นสำคัญ” นั้น อาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาการพิพาทเรื่องแนวเขตตามพระราชกฤษฎีกา หรือตามแผนที่แนบท้ายได้ เนื่องจากเห็นว่า การกำหนดให้ถือท้องที่ตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกา และแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายประกอบกันไม่มีความชัดเจนพอ อันจะส่งผลกระทบต่อการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของราษฎรที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวแนวเขตหรืออยู่ในบริเวณที่มีปัญหาเรื่องแนวเขตระหว่างประกาศพระราชกฤษฎีกากับแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา ควรกำหนดหรือวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ให้ชัดเจน เช่น ให้ยึดถือแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายฯ เป็นหลักในการพิจารณาแนวเขต หรือให้ยึดถือแนวเขตตามท้องที่ที่ประกาศพระราชกฤษฎีกา เป็นหลักในการพิจารณาแนวเขตอย่างใดอย่างหนึ่ง

- ควรให้กล่าวครอบคลุมถึงกรณีแนวเขตอุทยานขัดแย้งกับกฎหมายอื่นด้วย โดยเฉพาะการกำหนดให้อ้างอิงกับแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาที่มักมีปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากมาตราส่วนที่ใช้ในการสร้างแผนที่ที่มีขนาดเล็กเกินไป ไม่สามารถนำไปใช้กำหนดชี้แนวขอบเขตที่ชัดเจนลงไปในพื้นที่ได้ในภายหลัง เช่น กรณีปัญหาเขตทางหลวง ตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ เกิดการทับซ้อนกับแนวเขตอุทยานฯ ที่อาจมีการใช้แผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาไปสร้างแนวเขตด้วยพิกัดดาวเทียมที่ทำขึ้นมาภายหลัง และนำค่าพิกัดมาใช้อ้างอิง ซึ่งจะมีความคลาดเคลื่อน จึงควรใช้แผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีการ่วมกับสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ ในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้อาจเพิ่มเติมเนื้อหาตามที่เสนอโดยกำหนดให้เป็นอีกรวรรคหนึ่งต่างหากก็ได้ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะลดปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ รวมถึงมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ต่อไปด้วย

(๔) มาตรา ๑๐ องค์กรประกอบคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้เพิ่มองค์กรที่มีชนิธิบุคคล ด้านภูมิศาสตร์ ทั้ง ๖ ภาค และด้านชาติพันธุ์

(๕) มาตรา ๑๘ อำนาจของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

- แก้ไขในอนุ (๒) ...หรือการเพิกถอนการแบ่งเขตการจัดการ... ควรแก้ไขเป็น ...หรือการเพิกถอนการแบ่งเขตการจัดการ...

- เพิ่มอนุ (๖) ให้มีอำนาจแก้ไขปัญหามาจากการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติระหว่างภาครัฐกับชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวคณะกรรมการสามารถตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

(๖) มาตรา ๒๑...

(๖) **มาตรา ๒๑** คณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ ให้เพิ่มอำนาจหน้าที่ คือ การตั้งกองทุน การส่งเสริมอาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว และพัฒนาคุณภาพที่ดีของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชน

(๗) **มาตรา ๒๒** คณะกรรมการระดับบอร์ดใหญ่ที่เข้ามาพิจารณากำหนดเขตการจัดการอุทยานแห่งชาติทุกแห่ง เห็นว่า อุทยานแห่งชาติเรามี ๑๕๐ แห่ง และการบริหารงานอุทยานแห่งชาติต้องมีพลวัต คือ การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หากต้องเข้าคณะกรรมการระดับบอร์ดใหญ่อาจไม่มีการเปลี่ยนแปลง

(๘) **มาตรา ๒๓** ควรตัดออกเพราะไม่สอดคล้องกับสิทธิชุมชนและวิถีชีวิตและสิทธิมนุษยชน

(๙) **มาตรา ๒๔**

- วรรคสอง การกระทำนอกเขตอุทยานแห่งชาติ หากส่งผลให้เกิดความเสียหายขึ้นในเขตอุทยานแห่งชาติ ให้ถือว่าเป็นการกระทำในเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งอ่านแล้วตีความ กว้างมาก ควรแก้ไขให้เป็นการกระทำที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าส่งผลให้เกิดความเสียหายในเขตอุทยานแห่งชาติ

- อนุ (๕) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงหรือทำให้เกิดเพลิงไหม้ ในร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งมีบทกำหนดโทษหนัก จึงควรแก้ไขให้เหมาะสม เพราะในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ (๑๙) เป็นเพียงโทษปรับเท่านั้น

(๑๐) **มาตรา ๒๖ (๑)** คำว่า ป้องปัด ควรเปลี่ยนเป็น ป้องกันบรรเทา, (๒) คำว่า ทศนาจร ควรเปลี่ยนเป็น ท้องเที่ยว

(๑๑) **มาตรา ๒๗** มีความไม่ชัดเจนในกรณีการเข้าพื้นที่เพื่อทำการสำรวจเก็บข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของกิจกรรมการพัฒนาโครงการใดๆ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ จะถือเป็นการ “สำรวจ” หรือ “การศึกษาวิจัย” ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าจะใช้การอนุญาตในลักษณะของการศึกษาวิจัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเพียงการสำรวจเก็บข้อมูลเท่านั้น จึงเห็นว่าควรร่างข้อกำหนดของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตแยกออกมาเป็นการเฉพาะ และในกระบวนการร่างควรต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนการประกาศใช้ด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

(๑๒) **มาตรา ๒๘** ...ตามมาตรา ๒๕ ในอุทยานแห่งชาติหรือเขตศึกษาธรรมชาติ... ควรแก้ไขเป็น ... ตามมาตรา ๒๕ ในอุทยานแห่งชาติหรือในอุทยานแห่งชาติที่กำหนดให้เป็นเขตศึกษาธรรมชาติ...

- ควรระบุให้การศึกษผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมการพัฒนาโครงการใดๆ เช่น การพัฒนาทางหลวง แยกออกมาเป็นอีกกรณีเฉพาะ เนื่องจากลักษณะของการศึกษาอาจไม่สอดคล้องกับกรณีตามมาตรา ๒๘ (๑) อันเนื่องมาจากความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการศึกษาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

- กรณีที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะออกประกาศหรือระเบียบที่อนุญาตให้มีการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ ควรพิจารณาให้เป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

และสุนทรียภาพ...

และสุนทรียภาพ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างสมเหตุสมผล และสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ วัฒนธรรม เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

(๑๓) มาตรา ๓๐ การใช้เงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ

- เสนอให้มีการนำเงินรายได้ไปใช้เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากช้างป่า โดยเฉพาะ

- การใช้เงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาและการวิจัย

- เสนอให้เพิ่มกรอบวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินรายได้ โดยกำหนดให้เงินรายได้เป็นส่วนหนึ่งของกองทุนส่งเสริมอาชีพตามมาตรา ๕๒

- วรรคท้าย กำหนดให้การจัดเก็บ การรักษา การใช้จ่าย และการนำส่งเงินรายได้เฉพาะแต่ของอุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี แต่ไม่รวมถึงสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรา ๓๑ วรรคแรก

- การกำหนดเกี่ยวกับค่าบริการ ค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ควรมีขบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินหรือควรกำหนดให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินสามารถเข้ามาตรวจสอบได้เพื่อความโปร่งใส

(๑๔) มาตรา ๓๑ ในการจับกุมปราบปรามหากผู้ต้องหาเป็นสมาชิกของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ให้พิจารณาตรวจสอบก่อนที่จะมีการจับกุมดังกล่าว โดยมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคำนึงถึงเจตนาของผู้ต้องหา หรือผู้ถูกกล่าวหา

(๑๕) มาตรา ๓๒

- ในอนุ (๒) ควรตัดคำว่า ในเวลาพอสมควร

- ควรนำมาใช้กับสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ด้วย

- ควรออกเป็นอนุบัญญัติหรือระเบียบในการเข้าหรือใช้พื้นที่อุทยานมากกว่าเนื่องจากรายละเอียดแต่ละพื้นที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

(๑๖) หมวดที่ ๒ การประกาศวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตสงวนสภาพธรรมชาติ เขตศึกษาธรรมชาติ ให้พิจารณาว่าควรเป็นอำนาจของใคร และควรพิจารณาเทียบเคียงกับการประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

- การประกาศพื้นที่คุ้มครองอื่นๆ ได้แก่ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ในร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. เป็นการช่วยเหลือหรือเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานตามภารกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความผ่อนปรนของการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่คุ้มครองอื่นๆ ด้วย

- ไม่ควรแยกออกจากอุทยาน เนื่องจากคำนิยามพื้นที่ที่เป็นทั้งวนอุทยานและอุทยานแห่งชาติในพื้นที่เดียวกันจึงควรระบุว่าเป็นอย่างไรอย่างใดอย่างหนึ่ง

(๑๗) มาตรา ๓๓ นิยามของคำว่า “วนอุทยาน” ควรรวมไปถึงการศึกษาวิจัยด้วย

(๑๘) มาตรา ๓๔ นิยามของคำว่า “สวนพฤกษศาสตร์” ควรครอบคลุมไปถึงการวิจัยที่เป็นงานหลักของสวนพฤกษศาสตร์ รวมไปถึงการได้มาซึ่งตัวยาสารเคมี ที่เกิดจากพืชที่อยู่ในสวนพฤกษศาสตร์

(๑๙) มาตรา ๓๗...

(๑๙) **มาตรา ๓๗** กำหนดให้นำบทกำหนดโทษตามหมวด ๕ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓, ๒๔ และมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับกับवनอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกชาติ ซึ่งมาตรการการบังคับใช้กฎหมายต่างกัน จึงเห็นควรให้กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนเป็นกรณีๆ ไปตามลักษณะพื้นที่

(๒๐) **หมวดที่ ๓ เรื่องการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ** ในร่างฉบับนี้ได้วางกรอบของเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ไว้อย่างไร ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติต้องการเก็บรักษาไว้หรือต้องให้เกิดการศึกษาวิจัยหรือการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือการพัฒนาของประเทศชาติ

(๒๑) **หมวดที่ ๔ ความรับผิดชอบทางแพ่ง** ควรตัดออก เพราะในการปฏิบัติงานจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่มีการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะกับชาวบ้าน และในการดำเนินคดีที่ให้พนักงานอัยการเรียกค่าเสียหายไปในคราวเดียวกันกับการดำเนินคดีอาญา เป็นการกำหนดที่ผิดไปจากหลักทั่วไปที่กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ และต้องรับฟังข้อเท็จจริงในคดีอาญาให้เป็นที่ยุติก่อนจึงจะคำนวณหรือเรียกค่าเสียหายในคราวต่อไป

- ควรตรวจสอบและปรับให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับใหม่ที่อยู่ระหว่างการเตรียมประกาศใช้

(๒๒) **ควรมีหลักเกณฑ์การคิดค่าเสียหายเพื่อกำหนดทุนทรัพย์ในการคิดค่าธรรมเนียม ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง**

(๒๓) **ควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาเหมือนเช่นมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ**

(๒๔) **มาตรา ๔๔** เรื่อง เงินสินบนรางวัล

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีระเบียบใช้บังคับอยู่แล้วซึ่งล้ากับระเบียบของกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๖ เรื่อง เงินสินบนรางวัลเจ้าหน้าที่ได้รับเงินนี้อยู่แล้วและเห็นว่าขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ไม่จำเป็นต้องลงดวบท

- เงินค่าปรับที่เกิดขึ้น ควรส่งคืนคลังตามระเบียบเสียก่อนแล้วจึงค่อยดำเนินการจัดแบ่งเงินสินบนและเงินรางวัลไม่ใช่แบ่งเลย

(๒๕) **มาตรา ๔๖** ของกลางที่ให้ศาลริบระหว่างคดี ซึ่งมาตรานี้ยังไม่สะเด็ดน้ำเรื่องการดูแลรักษาของกลาง เพราะกระทรวงทรัพยากรฯ ถูกฟ้องร้องเรื่องการชดใช้ของกลางเป็นจำนวนมาก

- บรรดาเครื่องมือ สิ่งของ สิ่งปลูกสร้าง ที่ศาลมีสั่งริบ ควรกำหนดแนวทางในการทำลายทรัพย์สินดังกล่าว นอกจากการนำไปใช้ในกิจการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเพียงอย่างเดียว

- กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องสั่งริบ แม้ว่าจะระหว่างพิจารณาศาลรู้อยู่แล้วว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของผู้อื่นที่ไม่รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ศาลก็ต้องสั่งริบเช่นกัน เห็นว่า ขัดกับรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน หรือแม้ว่าร่างกฎหมายมาตรานี้จะผ่านและบัญญัติเป็นกฎหมายก็ไม่สามารถใช้บังคับได้

- สิ่งปลูกสร้างไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือเกิดจากการกระทำความผิด เพราะหากทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือจะใช้ หรือเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดหรือได้มาจากการกระทำความผิด

ศาลก็สามารถรับได้ตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว เรื่องนี้มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๙๑/๒๕๕๑ อีกทั้งสิ่งปลูกสร้างได้กำหนดแนวทางที่จะดำเนินการไว้ตามมาตรา ๓๑ ที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรื้อถอนแก้ไข ทำให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมหรือทำประการใดๆ ให้หมดสิ้นไป หากบัญญัติให้ศาลรับอีก ก็เป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดกันเสียเอง นอกจากนี้หากกำหนดให้รับสิ่งปลูกสร้างยังเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายอุทยานแห่งชาติ ที่มุ่งอนุรักษ์รักษาสภาพธรรมชาติให้คงสภาพเดิม

- การคืนของกลางระหว่างคดี ปัจจุบันกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ยังบังคับตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ตามมาตรา ๖๔ ตรี แต่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติที่แก้ไขใหม่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การขอคืนของกลางระหว่างคดีไว้ในมาตรา ๒๖/๑, ๒๖/๒ และ ๒๖/๓ ไว้เฉพาะแล้ว ซึ่งหากมีการคืนของกลางระหว่างคดีที่เกิดจากการกระทำความผิดตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติก็บังคับตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ได้เลย ไม่ต้องบังคับตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ดังนั้น ร่างกฎหมายอุทยานแห่งชาติสมควรบัญญัติหลักเกณฑ์การขอคืนของกลางระหว่างคดีไว้โดยเฉพาะเช่นกัน

- ไม่เห็นด้วยกับมาตรา ๔๖ การริบอบสังหาริมทรัพย์จำพวกสิ่งปลูกสร้างให้นำมาใช้ในภารกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

- คำว่าของกลางเป็นสิ่งปลูกสร้างซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ เป็นการบัญญัติที่ขัดแย้งกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

- ในการพิจารณานำอสังหาริมทรัพย์จำพวกสิ่งปลูกสร้างที่ตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในภารกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หน่วยงานควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ เหมาะสม และต้องจำเป็นอย่างยิ่ง โดยคำนึงถึงระบบนิเวศน์ในเขตอุทยานแห่งชาติและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณที่ตั้งสิ่งปลูกสร้างเป็นสิ่งสำคัญและเป็นอันดับแรก อีกทั้งหากมีการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลเสียต่อส่วนรวมมากกว่าผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะพึงเกิดขึ้น นอกจากนี้ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนว่า สิ่งปลูกสร้างดังกล่าวจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ในภารกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในเรื่องใดบ้าง เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

- การบริหารจัดการอสังหาริมทรัพย์จำพวกสิ่งปลูกสร้างที่ตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าว ควรกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (ส่วนกลาง) ในการดำเนินการบริหารจัดการ ตรวจสอบ และกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ โดยตรง เพื่อควบคุมดูแลและป้องกันมิให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

(๒๖) มาตรา ๔๘ ค่าเสียหายในอนาคตคืออะไรต้องชัดเจน และจะทราบได้อย่างไรว่าจะเกิดความเสียหายในอนาคต

(๒๗) มาตรา ๕๒ การอยู่อาศัยหรือทำกินซึ่งมีกำหนดเวลาราวละไม่เกิน ๕ ปี และรวมกันไม่เกิน ๒๐ ปี หากครบกำหนดระยะเวลา ๒๐ ปี แล้วจะมีหลักเกณฑ์อย่างไร เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติได้หรือไม่

- หากครบกำหนดระยะเวลา ๒๐ ปี บุคคลอยู่อาศัยหรือทำกินจะต้องย้ายออกไปหรือไม่ แล้วให้ไปอยู่ที่ไหน จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และอาจจะยกประเด็นนี้ไปหารือ สปท.

- ควรให้มีการติดตามและมีการรายงานการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรในพื้นที่ตามช่วงเวลา ซึ่งตามมาตรา ๕๑ การให้อยู่อาศัยและใช้ประโยชน์คราวละ ๕ ปี หากมีการบันทึกการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นก็อาจจะมีคำตอบว่าควรจะให้ที่อยู่ต่อหรือไม่ หากการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์แล้วภาพรวมออกมาดีขึ้นก็ควรให้อยู่ต่อไป แต่หากการอยู่อาศัยแล้วทำให้ทรัพยากรเสื่อมโทรมลงก็ไม่ควรให้อยู่ต่อ หรือหามาตรการให้ออกไป

- ในพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยหรือทำกินชั่วคราวตามร่างมาตรา ๕๑ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ชัดเจน รวมถึงเมื่อพ้นกรอบระยะเวลาการให้สิทธิดังกล่าวแล้วจะมีมาตรการใดในการผลักดันบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ออกนอกพื้นที่

- ในการแก้ไขปัญหาที่ดินโดยการอนุญาตให้อยู่อาศัยหรือทำกินชั่วคราว ควรต้องกำหนดให้มีการชำระค่าธรรมเนียมรายปี

- เสนอให้มาตรา ๕๒ อยู่ภายใต้มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. โดยจัดทำโครงการเพื่อช่วยเหลือและบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และชุมชนท้องถิ่นโดยให้อยู่อาศัยหรือทำกินเพื่อการครองชีพต่อไปในพื้นที่ได้เป็นการชั่วคราวตามจำนวนไร่และระยะเวลาที่สอดคล้องกับการดำเนินการวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิม และชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการตกทอดสิทธิ์ด้วย และให้มีการจัดตั้งกองทุนการส่งเสริมอาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้รับผลกระทบและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์

- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ คือ เพื่อคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วกฎหมายมุ่งคุ้มครอง รักษา และอนุรักษ์ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่า และระบบนิเวศน์เป็นสำคัญ ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์รองรับสิทธิและคุ้มครองราษฎรที่อยู่อาศัยและทำกินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้สามารถอยู่อาศัยหรือทำกินในเขตป่าดังกล่าวได้ กรณีดังกล่าวย่อมอาจส่งผลกระทบต่อป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่า และระบบนิเวศน์ ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมาย

๔.๒ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

(๑) ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) ขอให้ชะลอการผลักดันร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. เนื่องจากการเร่งรัดตรากฎหมาย โดยปราศจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างรอบด้านนอกจากจะฝ่าฝืนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังส่งผลให้กฎหมายที่ตราออกมาสร้างผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่นอย่างรุนแรง ยากจะเยียวยา ขอให้มีการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ให้เป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๗ โดยมีกลไกกลางในการจัดรับฟังความคิดเห็น ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

(๒) กลุ่มผู้ประกอบการ...

(๒) กลุ่มผู้ประกอบการสัมปทานจัดเก็บรังนกอีแอ่นของประเทศไทย ตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕ (๖) มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ บัญญัติไว้เหมือนเดิมทุกประการ ซึ่งมีได้กล่าวถึงผู้มีสิทธิเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติอากรรังนกอีแอ่น พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่ประการใด และยังให้อำนาจต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รวมทั้งจะต้องมีการชำระค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนในการได้รับอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการหรือพักอาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเหมือนเดิมกับทุกคน ทั้งๆ ที่ผู้รับสัมปทานจัดเก็บรังนกอีแอ่นมีสิทธิ และถูกบังคับตามพระราชบัญญัติอากรรังนกอีแอ่น พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้เข้าไปตามเกาะ หรือที่สาธารณะ ซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เพื่อการเฝ้า จัดเก็บ คุ่มครองนกอีแอ่น โดยมีคณะกรรมการพิจารณาจัดเก็บอากรรังนกอีแอ่นของแต่ละจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายโดยเฉพาะไว้แล้ว ซึ่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้มีการระบุยกเว้นหรือห้ามมิให้ใช้บังคับกับผู้ที่ได้รับสัมปทานจัดเก็บรังนกอีแอ่นแต่ประการใด จึงเป็นการตรากฎหมายที่ซ้ำซ้อน และขัดแย้งกัน โดยมิได้มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงแต่ประการใด

(๓) สมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (สคส.)

- การปรับปรุงกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ ควรมีเนื้อหาที่มุ่งไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการอนุรักษ์ป่า และสัตว์ป่า การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล

- ป่าและสัตว์ป่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของคนไทย กฎหมายจึงควรมีบทบัญญัติที่ให้คนไทยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าและสัตว์ป่า โดยอาจจำแนกระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างความใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ ระหว่างคนในท้องถิ่นกับบุคคลทั่วไป

- การรับรองสิทธิชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนกับอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่อนุรักษ์อื่นๆ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

(๔) กลุ่มประชาชนจังหวัดชัยภูมิ ๒๐๗ คน ให้ชะลอการนำร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) แล้วนำกลับมาเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗

(๕) มูลนิธิสืบนาคะเสถียร ในร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. มาตรา ๕๒ ขอให้พิจารณาเปลี่ยนแปลงแก้ไขทั้งมาตรา ตามร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. มาตรา ๑๐๗ เนื่องจากทั้งในร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. หากจะต้องกำหนดพื้นที่ต่อไร่ หรือระยะเวลา สามารถนำไปกำหนดในระเบียบได้ เพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพราะหากระบุในพระราชบัญญัตินี้ อาจจะทำให้เกิดความที่นำไปสู่การยึดถือครอบครองรายบุคคล และการซื้อขายสิทธิได้ในอนาคต

.....